

ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ
เพื่อสร้างความโปร่งใสในระบบการคัดเลือกผู้เสียภาษี เพื่อกำกับและตรวจสอบ

กรมสรรพากร

กระทรวงการคลัง

อธิบดีกรมสรรพากร.....

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง.....

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

กรมสรรพากร สังกัดกระทรวงการคลัง มีภารกิจหลักในการจัดเก็บรายได้ของประเทศ เพื่อนำไปใช้จ่ายในรูปงบประมาณรายจ่ายในแต่ละปีงบประมาณของภาครัฐ โดยจำนวนเงินที่กรมสรรพากรจัดเก็บ สูงถึงกว่าร้อยละ ๗๐ ของรายได้ที่กระทรวงการคลังจัดเก็บ ที่ผ่านมารวมสรรพากรได้รับการจัดสรรเป้าหมายการจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้นทุกปี ขณะที่แนวโน้มของจำนวนข้าราชการลดลงอย่างต่อเนื่อง ตามโครงการลดขนาดอัตรากำลังของภาครัฐ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่กรมสรรพากรต้องใช้นโยบายการจัดเก็บที่ดี ทั้งเรื่องระบบงานที่เป็นมาตรฐานสากล การจัดเก็บภาษีอากรต้องทั่วถึง เป็นธรรม ให้ได้การยอมรับจากภาคประชาชนในเรื่องความโปร่งใสด้วยการประกาศเป็นวิสัยทัศน์ของกรมสรรพากรให้ทราบทั่วถึงและถือปฏิบัติ ทั้งในการบริหารจัดการบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และที่สำคัญต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต โดยกรมสรรพากรได้กำหนดเป็นค่านิยมของข้าราชการกรมสรรพากร

ช่วงระยะเวลา ๓-๕ ปีที่ผ่านมา รัฐบาลใช้นโยบายการคลังโดยเฉพาะด้านภาษีเป็นเครื่องมือในการบริหารประเทศทำให้กรมสรรพากรต้องมีภาระหนักในการบริหารการจัดเก็บภาษี เพื่อให้ได้จำนวนเงินภาษีตามที่ได้รับเป้าหมายจากกระทรวงการคลัง ไม่ว่าขณะนั้นจะประสบภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมถึงการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ อย่างไรก็ตามกรมสรรพากรมีนโยบายในการนำระบบสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับจากภาคประชาชนในเรื่องการยื่นแบบแสดงรายการทุกประเภทภาษีทางอินเทอร์เน็ต ตลอดทั้งการบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลภาษีที่สมบูรณ์ ถูกต้อง ครบถ้วนและประมวลผลได้อย่างถูกต้อง และรวดเร็ว อีกทั้งสามารถคืนภาษีให้กับผู้เสียภาษีได้ภายในระยะเวลาที่กรมสรรพากรให้คำรับรองไว้กับประชาชน เพื่อให้ผู้เสียภาษีมีสภาพคล่องทางการเงินโดยเฉพาะผู้ส่งออก เนื่องจากการส่งออกเป็นร้อยละ ๖๓ ของ GDP

เมื่อพิจารณาผลการจัดเก็บภาษีอากรในแต่ละปีงบประมาณพบว่า จำนวนเงินภาษีประมาณร้อยละ ๗๐ ที่กรมสรรพากรจัดเก็บได้ เป็นการจัดเก็บจากผู้เสียภาษี กว่า ๒ ล้านรายจากผู้เสียภาษีทั้งหมดประมาณ ๘ ล้านราย กรมสรรพากรจึงต้องมีกระบวนการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษีเพื่อดูแลการชำระภาษีของกลุ่มดังกล่าวเป็นรายตัวให้มีการยื่นชำระภาษีถูกต้องตามสภาพข้อเท็จจริงของกิจการ ซึ่งการยื่นแบบและชำระภาษีของกรมสรรพากรเป็นกรที่ผู้เสียภาษีประเมินตนเองว่ามีรายได้เท่าใด และต้องชำระภาษีเท่าใด หากยื่นแบบแสดงรายการภาษีไม่ถูกต้องจะแจ้งให้ผู้เสียภาษียื่นแบบฯ เพิ่มเติม ดังนั้น กระบวนการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษีจึงจำเป็นต้องมีขั้นตอนการคัดเลือกรายผู้เสียภาษีหลังการยื่นแบบและการชำระภาษี โดยการวิเคราะห์ข้อมูลภายในและภายนอกมาเปรียบเทียบกับแบบแสดงรายการภาษี เพื่อให้ทราบว่าผู้เสียภาษีแต่ละรายมีการเสียภาษีไว้อย่างถูกต้อง ครบถ้วนเพียงใด ซึ่งบางรายอาจมีการตรวจสอบเอกสารเพิ่มเติมและในปัจจุบันขั้นตอนการคัดเลือกรายดังกล่าวกระทำโดยเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแล เป็นช่องทางที่กรมสรรพากรคาดว่าจะอาจเกิดการทุจริตในการเลือกปฏิบัติ แสวงหาผลประโยชน์ เกิดความไม่โปร่งใส และเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันดังกล่าว กรมสรรพากรจึงนำระบบสารสนเทศและแนวคิดการตรวจสอบจากฐานความเสี่ยง (Risk Based Audit Model : RBA) มาใช้เป็นเกณฑ์คัดเลือกรายแทนการให้เจ้าหน้าที่ฯ ใช้ดุลยพินิจของตนเองและกรมสรรพากรมีความเชื่อมั่นว่า หากขั้นตอนของกระบวนการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษีเสร็จสมบูรณ์จะทำให้ผู้เสียภาษีมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และมีความสนใจในการชำระภาษีอากรตามสภาพข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการ ซึ่งจะส่งผลให้ยอดจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญปราศจากการทุจริตใด ๆ ส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีทั้งภาครัฐและมุมมองของภาคเอกชน

หลักการและเหตุผลความจำเป็น

ตามมติคณะรัฐมนตรีได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์และแผนงานเชิงรุกของรัฐบาล ในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อยกระดับการต่อต้านคอร์รัปชันของประเทศไทยให้อยู่ในระดับมาตรฐานสากลและสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และความเชื่อมั่นศรัทธาในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยให้ประชาชนมีความพึงพอใจและเชื่อถือ ไว้วางใจ ในการสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ

กรมสรรพากรมีหน้าที่หลักในการจัดเก็บภาษีจากผู้ที่มีรายได้ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ กระทรวงการคลังมีผลการจัดเก็บภาษีอากรคิดเป็นเม็ดเงินประมาณ ๒ ล้านล้านบาท โดยเป็นส่วนที่ กรมสรรพากรจัดเก็บมากกว่า ๑.๕ ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๗๐ ของผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาล ซึ่งจำนวนภาษีที่กรมสรรพากรจัดเก็บได้ ประมาณร้อยละ ๗๐ มาจากผู้เสียภาษีประมาณ ๒ ล้านกว่าราย เฉลี่ยแล้วเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี ๑ คน ต้องกำกับดูแลและตรวจสอบ ผู้เสียภาษีมากกว่า ๓๐๐ ราย ทำให้การกำกับดูแลและตรวจสอบภาษีได้ไม่ครอบคลุมและทั่วถึงทุกราย ปัจจุบันเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ประเด็นความผิดปกติของการยื่นแบบฯ โดยไม่มีเครื่องมือสนับสนุน ในการคัดเลือกรายผู้เสียภาษีที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องใช้ประสบการณ์และดุลยพินิจ ในการตัดสินใจคัดเลือกรายผู้เสียภาษีที่ตนเห็นว่าชำระภาษีไว้มิถูกต้อง เพื่อดำเนินการกำกับดูแลและ ตรวจสอบภาษี จึงเป็นช่องทางให้มีการเลือกปฏิบัติ การเจรจาต่อรองเรียกเก็บเงินสินบน แสวงหา ผลประโยชน์โดยมิชอบ นำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชัน ทำให้ผู้เสียภาษีขาดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ ไม่สมควรใจในการชำระภาษี ส่งผลให้ภาคการลงทุนขาดความเชื่อมั่น กระทบต่อการจัดเก็บภาษีอากร ของกรมสรรพากร ทำให้รัฐสูญเสียรายได้ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ

จากปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบดังกล่าว กรมสรรพากรจึงคัดเลือก “กระบวนการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี” มาพัฒนาและจัดทำข้อเสนอ การเปลี่ยนแปลงโดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา “ระบบการคัดเลือก ผู้เสียภาษี เพื่อกำกับและตรวจสอบ” เชิงบูรณาการ โดยมุ่งเน้นแนวคิด Risk Based Audit Model : RBA ช่วยในการคัดกรองผู้เสียภาษีที่มีความเสี่ยง หรือมีความผิดปกติในการชำระภาษี ให้เกิดความโปร่งใสและ เป็นธรรมแทนการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดกรองสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความ เหมาะสมของภาวะเศรษฐกิจ ระบบนี้จะมีเกณฑ์ความเสี่ยงที่ชัดเจนเป็นรายผู้เสียภาษีที่เป็นมาตรฐาน เดียวกัน ขจัดปัญหาเรื่องการเจรจาต่อรองเรียกเก็บสินบน และทำให้ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งมีการสร้างคู่มือให้ความรู้แก่ผู้เสียภาษี เพื่อให้ผู้เสียภาษีมีความรู้ในการชำระภาษีได้อย่างถูกต้องตาม สภาพข้อเท็จจริงของการประกอบการ

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจน จึงสรุปความแตกต่างระหว่างระบบงานปัจจุบันกับระบบการคัดเลือกผู้เสียภาษี เพื่อกำกับและตรวจสอบ (ใหม่) ดังนี้

ระบบงานปัจจุบัน	ระบบการคัดเลือกผู้เสียภาษี เพื่อกำกับและตรวจสอบ (ใหม่)
<p>๑. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยมือ (Manual) เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการคัดเลือกรายที่มีความเสี่ยงในการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี โดยตรวจสอบข้อมูลการยื่นแบบแสดงรายการและการชำระภาษีของผู้เสียภาษีบนระบบฐานข้อมูลของกรมสรรพากร และรวบรวมข้อมูลการยื่นแบบทุกประเภทภาษีและตรวจสอบข้อมูลอื่นจากแหล่งข้อมูลทั้งภายในและภายนอก ซึ่งมีจำนวนมากและมีหลายระบบงาน โดยเจ้าหน้าที่จะต้องเข้าและออกหลายระบบงาน เพื่อนำข้อมูลที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกมาวิเคราะห์ เพื่อคัดเลือกผู้เสียภาษีที่มีข้อมูลบ่งชี้ว่าชำระภาษีไม่ถูกต้อง และเลือกวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับความผิดปกติที่วิเคราะห์ได้ (Audit Criteria for Case Selection)</p> <p>การปฏิบัติงานดังกล่าว เจ้าหน้าที่จะใช้วิธีการวิเคราะห์ความผิดปกติจากเอกสารหลักฐาน และข้อมูลที่มีอยู่บนระบบเครือข่ายราชการ โดยจัดทำข้อมูลเหล่านั้นใหม่ในรูปแบบกระดาษ ทำการหรือรายงานด้วยตนเอง (Manual) เพื่อคัดเลือกผู้เสียภาษีที่มีข้อมูลบ่งชี้ว่าชำระภาษีไม่ถูกต้อง และเลือกวิธีการตรวจสอบที่พิจารณาว่าเหมาะสมกับความผิดปกติที่วิเคราะห์ได้ แต่บางครั้งไม่สามารถดำเนินการให้เสร็จภายในกำหนดเวลา ทำให้เกิดงานค้างเป็นระยะเวลาที่นานมาก</p> <p>ดังนั้น โอกาสที่จะเกิดการทุจริตคอร์รัปชัน จึงมีสูงและมีผลกระทบขั้นรุนแรง เนื่องจากมีการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ การตรวจสอบมีการตั้งประเด็นไว้ไม่ครบถ้วน บางครั้งมีการเพิ่มประเด็นในระหว่างการตรวจสอบ</p>	<p>๑. ใช้ระบบการคัดเลือกผู้เสียภาษี เพื่อกำกับและตรวจสอบ ทำการคัดเลือกผู้เสียภาษีด้วยระบบคอมพิวเตอร์แทนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานที่ต้องคัดเลือกด้วยมือ (Manual)</p> <p>โดยนำหลักการตรวจสอบจากฐานความเสี่ยง (Risk Based Audit Model: RBA) มาพัฒนาเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี ซึ่ง RBA ช่วยในการคัดกรองรายผู้เสียภาษีที่มีข้อมูลบ่งชี้ว่าชำระภาษี ไม่สอดคล้องกับรายได้ จากการประกอบกิจการ ระบบแสดงให้เห็นทันทีว่าผู้เสียภาษีแต่ละรายมีความผิดปกติในเรื่องใด และสามารถแสดงงบการเงินเปรียบเทียบกับของผู้เสียภาษีได้ โดยเจ้าหน้าที่ไม่ต้องวิเคราะห์ข้อมูลเอง</p> <p>การนำ RBA มาใช้ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่ต้องใช้ดุลยพินิจในการคัดเลือกรายผู้เสียภาษีที่มีความเสี่ยงที่จะชำระภาษีไม่ถูกต้องได้ อันจะทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน และการต่อรองเรียกรับสินบน เนื่องจากระบบคอมพิวเตอร์ ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเลือกปฏิบัติได้</p> <p>นอกจากนั้น ยังมี e-form อำนวยความสะดวกให้เจ้าหน้าที่ในการจัดทำหนังสือ เอกสารราชการต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี เช่น หนังสือเชิญพบ หนังสือนำตัว หนังสือแจ้งผลการตรวจสอบทุกประเภท เป็นต้น ส่งผลให้เจ้าหน้าที่สามารถใช้เอกสารจากระบบงานประกอบสำนวนการตรวจสอบได้ทันที</p>

ระบบงานปัจจุบัน	ระบบการคัดเลือกผู้เสียหาย เพื่อกำกับและตรวจสอบ (ใหม่)
<p>๒. ระบบงานแต่ละประเภทการตรวจไม่เชื่อมโยงกัน การกำกับดูแลและตรวจสอบภาษีมีหลายระบบงานแยกตามประเภทการตรวจ เจ้าหน้าที่ต้องเข้าระบบ (Login) ที่เกี่ยวข้องทุกระบบงาน และบันทึกข้อมูลรับรายชื่อผู้เสียหายใหม่ทุกครั้ง รวมถึงประวัติการตรวจของผู้เสียหายแต่ละราย แยกกันอยู่ตามระบบงานของแต่ละประเภทการตรวจนั้น ๆ</p>	<p>๒. ระบบงานจะมีข้อมูลการปฏิบัติงานทุกประเภทการตรวจ รวมถึงข้อมูลสนับสนุนการปฏิบัติงาน ซึ่งจะแสดงข้อมูลแบบ Real Time โดยข้อมูลของแต่ละระบบงานจะเชื่อมโยงกัน เข้าระบบ (Login) เพียงครั้งเดียว และประวัติการตรวจของผู้เสียหาย จะรวมอยู่ที่เดียวกัน</p>
<p>๓. การควบคุม ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี แยกกันอยู่หลายระบบงาน หากต้องการทราบผลการปฏิบัติงานในภาพรวม ระบบไม่สามารถประมวลผลให้ได้ แต่ละหน่วยงานต้องจัดทำและรวบรวมผลการปฏิบัติงานทุกประเภทการตรวจด้วยตนเอง</p>	<p>๓. การควบคุม ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ระบบงานสามารถแสดงรายละเอียดการปฏิบัติงานและผลการดำเนินงานทุกประเภทการตรวจของแต่ละหน่วยงาน รายงานสถานะงานค้างดำเนินการ ทำให้ผู้บริหารสามารถติดตาม สืบค้น ตรวจสอบสถานะของผู้เสียหาย แนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และตัดสินใจวางนโยบายได้ทันต่อเหตุการณ์</p>

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ได้ “ระบบการคัดเลือกผู้เสียหาย เพื่อกำกับและตรวจสอบ” ที่มีเกณฑ์การคัดเลือกรายผู้เสียหายตามแนวคิด Risk Based Audit Model : RBA อย่างมีมาตรฐานสากล มีความโปร่งใสทั่วถึง เป็นธรรม

๒. เพื่อให้ผู้บริหารสามารถเข้าถึงข้อมูล มองเห็นแนวโน้มการเคลื่อนไหว เพื่อปรับทิศทางให้เป็นไปตามเป้าหมายได้ทันเหตุการณ์ สามารถติดตาม และควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่กำกับดูแลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓. เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถและใช้มาตรฐานเดียวกันในการปฏิบัติงาน

๔. เพื่อให้สามารถทำงานด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง ทันสมัย ช่วยลดขั้นตอน ลดเวลาในการเข้าถึงข้อมูลให้สั้นลงและได้ผลอย่างถูกต้อง แม่นยำ เป็นมาตรฐานและมีความน่าเชื่อถือ สามารถใช้อ้างอิงและตรวจสอบได้ ลดต้นทุนทั้งด้านค่าใช้จ่าย ระยะเวลา และบุคลากร เกิดความคุ้มค่า

๕. ลดความกังวลของผู้มีเงินได้และภาคธุรกิจเรื่องการตรวจสอบล่าช้า และบางครั้งมีผลกระทบต่อความเสียหายทางการเงิน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ภาพลักษณ์การทำงานของกรมสรรพากรมีความโปร่งใสขึ้น ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี

การวิเคราะห์กระบวนการงาน

กรมสรรพากรเป็นหน่วยงานหลักในกลุ่มภารกิจด้านรายได้ สังกัดกระทรวงการคลัง มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรและต้องปฏิบัติงานให้สัมฤทธิ์ผลได้ตามนโยบายของรัฐบาล และภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจของโลก ทำให้กรมสรรพากรต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานตลอดเวลา ซึ่งมีกระบวนการหลัก ดังนี้

๑. กระบวนการการจัดเก็บภาษีอากร (งานกำหนดนโยบาย งานกรรมวิธีแบบแสดงรายการงานบริการเพื่อรับชำระภาษี ฯลฯ)

๒. กระบวนการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี (การติดตามผู้เสียภาษีทุกรายโดยการตรวจสอบสภาพกิจการ การตรวจปฏิบัติการ การตรวจคืนภาษี การออกหมายเรียก การตรวจค้น ฯลฯ)

๓. กระบวนการการคืนภาษีอากร (การคืนเงินภาษีตามผลการตรวจสอบ ฯลฯ)

๔. กระบวนการสำรวจและติดตามธุรกิจจนวนระบบ (การขยายฐานภาษี การหาผู้เสียภาษีรายใหม่ ฯลฯ)

๕. กระบวนการกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากรค้าง

จากกระบวนการหลักทั้งหมดจะเห็นได้ว่า กระบวนการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษีเป็นกระบวนการใหญ่ที่เจ้าหน้าที่ต้องใกล้ชิดกับผู้เสียภาษีมากกว่ากระบวนการอื่นๆ และเป็นกระบวนการที่เจ้าหน้าที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเม็ดเงินภาษี ตามนโยบายหลักของกระบวนการกำกับดูแลฯ เจ้าหน้าที่ต้องรู้จักและสัมพันธ์กับผู้เสียภาษีโดยเฉพาะที่เป็นผู้เสียภาษีอยู่ในการกำกับดูแลทุกราย เพื่อให้คำแนะนำและดำเนินการกับผู้เสียภาษีที่ชำระภาษีไม่ถูกต้อง กระบวนการนี้ยังเป็นหัวใจสำคัญของหลักการป้องปรามที่กรมสรรพากรใช้เพื่อกระตุ้นการจัดเก็บภาษี (ป้อง หมายถึง ป้องกันไม่ให้เกิดการหลีกเลี่ยงภาษี ซึ่งรวมถึงการให้คำแนะนำด้านภาษีแก่ผู้เสียภาษีด้วย ปราม หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้ผู้เสียภาษีเห็นถึงโทษจากการหลีกเลี่ยงภาษีและยินดีที่จะชำระภาษีตามความเป็นจริง) ในกระบวนการตรวจสอบภาษีนี้ เดิมกรมสรรพากรเน้นที่มาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการออกหมายเรียกตรวจสอบภาษีอากร ซึ่งเป็นการตรวจสอบย้อนหลัง เจ้าหน้าที่จะนำแบบแสดงรายการมาวิเคราะห์และผ่านกระบวนการต่างๆ หากพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้เสียภาษีชำระภาษีไว้ไม่ถูกต้อง จะดำเนินการออกหมายเรียกตรวจสอบ ๒ ปี ย้อนหลัง ใช้เวลาในการตรวจสอบทั้งระบบทุกประเภทภาษีเป็นเวลา ๑ ปี หรือ ๒ ปี เมื่อตรวจสอบเสร็จก็จะทำการประเมินภาษีอากร ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ทำให้ผู้เสียภาษีไม่มีเงินชำระผลคือหลบหนีหรือปิดกิจการ นอกจากนี้ยังเกิดหนี้ภาษีอากรค้างจำนวนมาก กรมฯ ต้องเสียอัตรากำลังในการเร่งรัดหนี้ภาษีอากรค้าง จำหน่ายหนี้ ตลอดจนดำเนินคดีจนกว่าจะถึงที่สุด จะเห็นได้ว่าเป็นการทำงานที่สิ้นเปลืองเวลา ค่าใช้จ่าย และใช้อัตรากำลังเจ้าหน้าที่เป็นจำนวนมาก ถึงแม้จะได้ผลงานเป็นจำนวนเลขที่สูงแต่ไม่สามารถจัดเก็บเม็ดเงินภาษีอย่างแท้จริงและไม่ได้เสริมสร้างความสมัครใจในการชำระภาษีของ

ผู้เสียภาษีแต่อย่างใด มาตรการนี้ยังสามารถดำเนินการได้กับผู้เสียภาษีเพียงบางรายที่ทำให้ถูกมองว่าไม่เป็นธรรม มีการเล่นพรรคเล่นพวก

ปัจจุบันกรมสรรพากร ได้มีการปรับเปลี่ยนเป็นมาตรการการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษีโดยเน้นที่การกำกับดูแลก่อนที่จะใช้วิธีการตรวจสอบภาษี ผลจากการปรับเปลี่ยนนี้เป็นเหตุให้กรมสรรพากรต้องพัฒนาระบบงานขึ้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิด เป็นรายผู้เสียภาษีอย่างทั่วถึง และให้เป็นปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ซึ่งเรียกกันว่าทีมกำกับดูแล และทีมกำกับดูแลพิเศษ (กำกับผู้เสียภาษีย่อย) จะกำกับดูแลผู้เสียภาษีตามกลุ่มของการประกอบธุรกิจ (Ownership) มีหน้าที่หลักคือให้คำแนะนำด้านภาษีอากร ติดตามการชำระภาษีทุกประเภทในรายที่ทีมมารับผิดชอบ เพื่อให้ผู้เสียภาษีเป็นผู้ปรับปรุงนำภาษีที่ชำระไว้ไม่ถูกต้องไปชำระเพิ่มเติมด้วยตนเอง รวมทั้งการตรวจสอบรายที่ขอคืนภาษี ถ้าการให้คำแนะนำไม่ได้ผลเจ้าหน้าที่จะนำมาตรการสำคัญคือ การตรวจปฏิบัติการ การออกหมายเรียกตรวจสอบภาษี และการตรวจค้นมาใช้ทันที แล้วแต่สถานการณ์หนักเบาในการหลีกเลี่ยงของผู้เสียภาษีแต่ละราย กรมสรรพากรได้มีการประเมินและพบว่าผู้เสียภาษีพอใจวิธีการให้คำแนะนำก่อน มากกว่าการที่จะเรียกตรวจสอบภาษีทันที วิธีการนี้จึงสามารถสร้างความสมัครใจที่จะเข้าสู่ระบบภาษีอากรอย่างถูกต้องเป็นปัจจุบัน เป็นการสร้างฐานภาษีที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต และยังลดปัญหาหนีภาษีอากรค้าง

แต่อย่างไรก็ตามแม้ผู้เสียภาษีจะพอใจ แต่กระบวนการดังกล่าวไม่สามารถยุติเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันได้ และกลับกระทบเป็นวงกว้างเพิ่มขึ้น การตรวจสอบภาษีจึงเป็นกระบวนการที่มีความเสี่ยงในการทุจริตคอร์รัปชันมากกว่ากระบวนการหลักอื่นๆ เพราะลักษณะของกระบวนการมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับประชาชนที่เป็นผู้เสียภาษีโดยตรงจำนวนมาก มีผลกระทบต่อสิทธิของประชาชน และก่อให้เกิดส่วนได้ส่วนเสียต่อประชาชนสูง ลักษณะของกระบวนการที่มีแนวทางให้เลือกปฏิบัติได้หลายแนวทางตามความเหมาะสม แต่ละแนวทางก็มีระบบการปฏิบัติงานแยกออกจากกันทำให้ยากแก่การควบคุม บางขั้นตอนการปฏิบัติงานเปิดโอกาสให้มีการเลือกปฏิบัติ ดังนั้น เรื่องของการเจรจาต่อรองเรียกเก็บเงินสินบน แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบจึงสามารถเกิดขึ้นได้ง่าย ถ้าขาดการควบคุมที่ดี และหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่ชัดเจน

การระบุปัญหาของการกำกับดูแลและตรวจสอบภายในปัจจุบัน สามารถแยกขั้นตอนการดำเนินงานได้ ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ปัญหา/ความเสี่ยงในการเกิด ทุจริตคอร์รัปชัน	โอกาสที่จะเกิด			ความรุนแรงของ ผลกระทบ			คะแนน (โอกาสxความ รุนแรง)
		สูง (๓)	กลาง (๒)	ต่ำ (๑)	สูง (๓)	กลาง (๒)	ต่ำ (๑)	
๑. พิจารณาข้อมูลการยื่นแบบแสดง รายการและชำระภาษีของผู้เสียภาษี จำนวน ๒,๒๑๖,๐๑๘ ราย บนระบบ กำกับดูแลของกรมสรรพากร	จำนวนผู้เสียภาษีมีมากเมื่อ เทียบกับจำนวนเจ้าหน้าที่ ทำให้กำกับดูแลไม่ทั่วถึง		/				/	๒
๒. รวบรวมข้อมูลการยื่นแบบทุก ประเภทภาษีและตรวจสอบข้อมูลอื่นที่ นำมาใช้ในการพิจารณาคัดเลือก ผู้เสียภาษี ที่ชำระภาษีไม่ถูกต้อง	แหล่งข้อมูลมีจำนวนมากและ หลายระบบ ทำให้ใช้เวลามาก ในการนำข้อมูลมาใช้	/					/	๓
๓. นำข้อมูลที่มีอยู่ทั้งภายในและ ภายนอกมาวิเคราะห์ เพื่อคัดเลือก ผู้เสียภาษีที่มีข้อมูลบ่งชี้ว่าชำระภาษีไม่ ถูกต้อง และเลือกวิธีการตรวจสอบที่ เหมาะสมกับความผิดปกติที่วิเคราะห์ได้ (Audit Criteria for Case Selection)	การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ เปิดโอกาสให้มีการเลือก ปฏิบัติ/เรียกรับสินบน	/			/			๙
๔. ตรวจสอบผู้เสียภาษีที่ถูกคัดเลือก ตามระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่ กรมสรรพากรกำหนด	การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน		/			/		๔
๕. แจ้งให้ผู้เสียภาษีชำระภาษีเพิ่มเติม หรือประเมินภาษีเพิ่มเติม ตามประเด็น ความผิดที่ตรวจสอบได้	การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน		/			/		๔

ขั้นตอนการดำเนินงานในการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี ดังนี้

๑. พิจารณาข้อมูลการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีของผู้เสียภาษี บนระบบ
กำกับดูแลของกรมสรรพากร

เนื่องด้วยการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี มีจำนวนผู้เสียภาษี ๒,๒๑๖,๐๑๘ ราย
ในขณะที่มีจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี ๖,๕๘๖ คน เฉลี่ยแล้วเจ้าหน้าที่ ๑ คน
ต้องกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี ผู้เสียภาษีมากกว่า ๓๐๐ ราย ด้วยการทำงานและเครื่องมือที่มีอยู่ในปัจจุบัน
เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการตรวจสอบได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น

๒. รวบรวมฐานข้อมูลการยื่นแบบทุกประเภทภาษีและตรวจสอบข้อมูลอื่นที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาคัดเลือกผู้เสียภาษี ที่ชำระภาษีไม่ถูกต้อง

เนื่องจากมีแหล่งข้อมูลทั้งภายในและภายนอกจำนวนมากและหลายระบบงาน โดยเจ้าหน้าที่จะต้องเข้าและออกหลายระบบงาน ทำให้ใช้เวลามากในการค้นหาและนำข้อมูลมาใช้

๒.๑ ฐานข้อมูลทั้งภายในและภายนอก ได้แก่

- ข้อมูลภาษีเงินได้นิติบุคคล
- ข้อมูลภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- ข้อมูลภาษีมูลค่าเพิ่ม
- ข้อมูลภาษีธุรกิจเฉพาะ
- ข้อมูลภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย
- ข้อมูลภาษีเงินได้นิติบุคคลหัก ณ ที่จ่าย
- ข้อมูลการชำระภาษีอากรจากระบบ TCL
- ข้อมูลกรมศุลกากร
- ข้อมูลกรมสรรพสามิต
- ข้อมูลการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
- ข้อมูลกรมโรงงานอุตสาหกรรม

๒.๒ ระบบงาน ได้แก่

- ระบบกำกับดูแล
- ระบบกำกับดูแลพิเศษ
- ระบบคู่คิดที่มำกับ
- ระบบตรวจปฏิบัติการ
- ระบบวิเคราะห์และออกหมายเรียกตรวจสอบ
- ระบบควบคุมการคืนภาษีเงินได้นิติบุคคล
- ระบบสนับสนุนควบคุมและติดตามการคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่ม
- ระบบคัดค้นข้อมูลผู้เสียภาษีรายตัว (ทุกประเภทภาษี)

๓. นำข้อมูลที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกมาวิเคราะห์ เพื่อคัดเลือกผู้เสียภาษีที่มีข้อมูลบ่งชี้ว่าชำระภาษีไม่ถูกต้อง และเลือกวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับความผิดปกติที่วิเคราะห์ได้ (Audit Criteria for Case Selection)

เจ้าหน้าที่จะใช้วิธีการวิเคราะห์ความผิดปกติจากเอกสารหลักฐานในรูปแบบกระดาษ และข้อมูลที่มีอยู่บนระบบเครือข่ายราชการ โดยจัดทำข้อมูลเหล่านั้นใหม่ในรูปแบบกระดาษทำการหรือรายงานด้วยตนเอง (Manual) เพื่อคัดเลือกผู้เสียภาษีที่มีข้อมูลบ่งชี้ว่าชำระภาษีไม่ถูกต้อง และเลือกวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับความผิดปกติที่วิเคราะห์ได้ มีโอกาสที่จะเกิดการทุจริตคอร์รัปชันสูงและมีผลกระทบขั้นรุนแรง เนื่องจากมีการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่

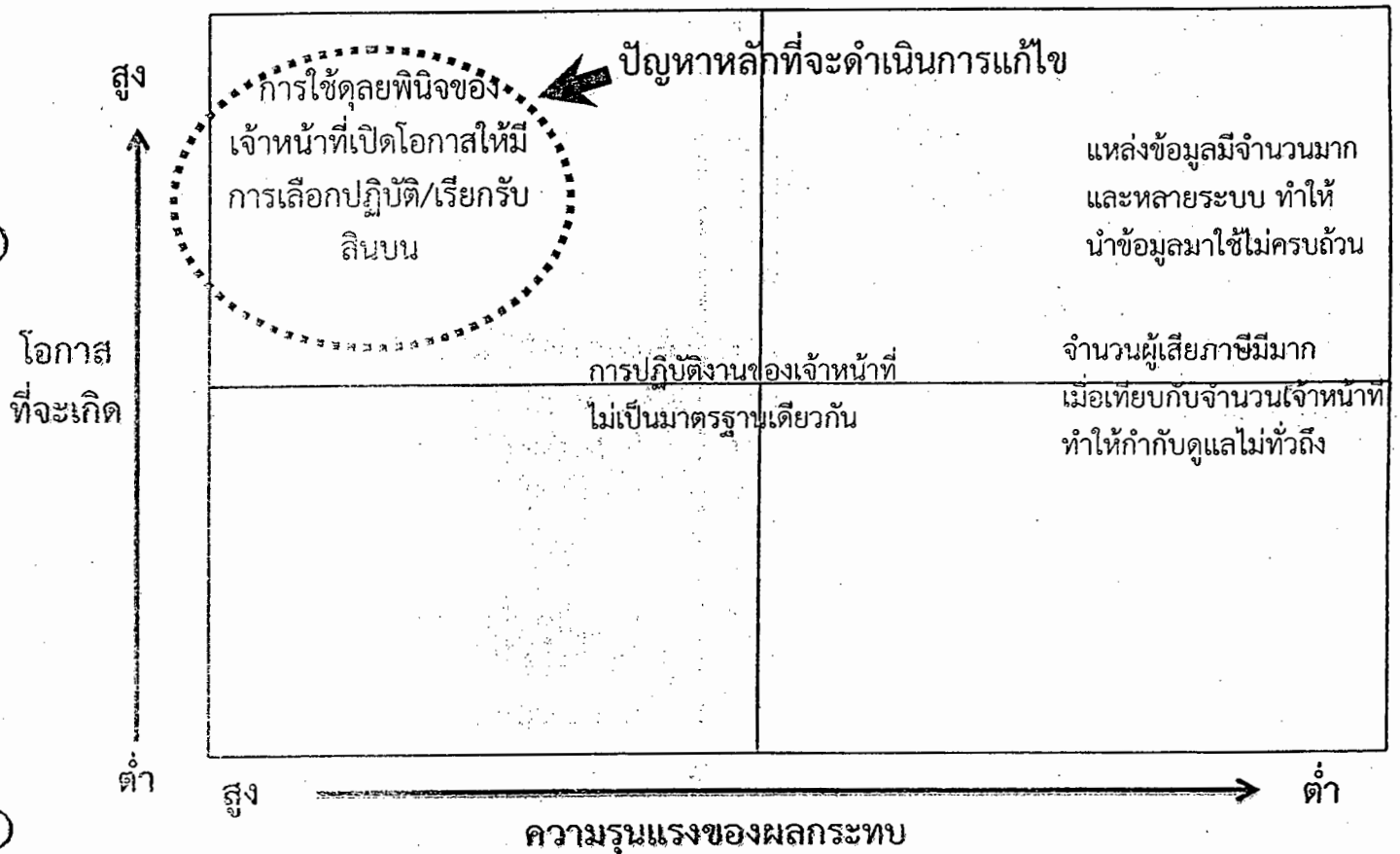
๔. ตรวจสอบผู้เสียภาษีที่ถูกคัดเลือกตามระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่กรมสรรพากรกำหนด

ปัจจุบันการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่อาจตั้งประเด็นการตรวจสอบไม่ครบถ้วน และ/หรือมีการเพิ่มประเด็นขณะดำเนินการตรวจสอบอยู่เนื่องๆ โดยเจ้าหน้าที่พยายามหาประเด็นความผิดปกติการตรวจสอบไม่ได้ภายในเวลาที่เหมาะสม ทำให้เกิดงานค้างเป็นระยะเวลาที่นานมาก

๕. แจ้งให้ผู้เสียหายชำระภาษีเพิ่มเติมหรือประเมินภาษีเพิ่มเติม ตามประเด็นความผิดที่ตรวจสอบได้

มีการโต้แย้งของผู้เสียหายเกี่ยวกับการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับประเด็นความผิดที่ไม่ชัดเจน และเลือกปฏิบัติ ทำให้เกิดความไม่โปร่งใส

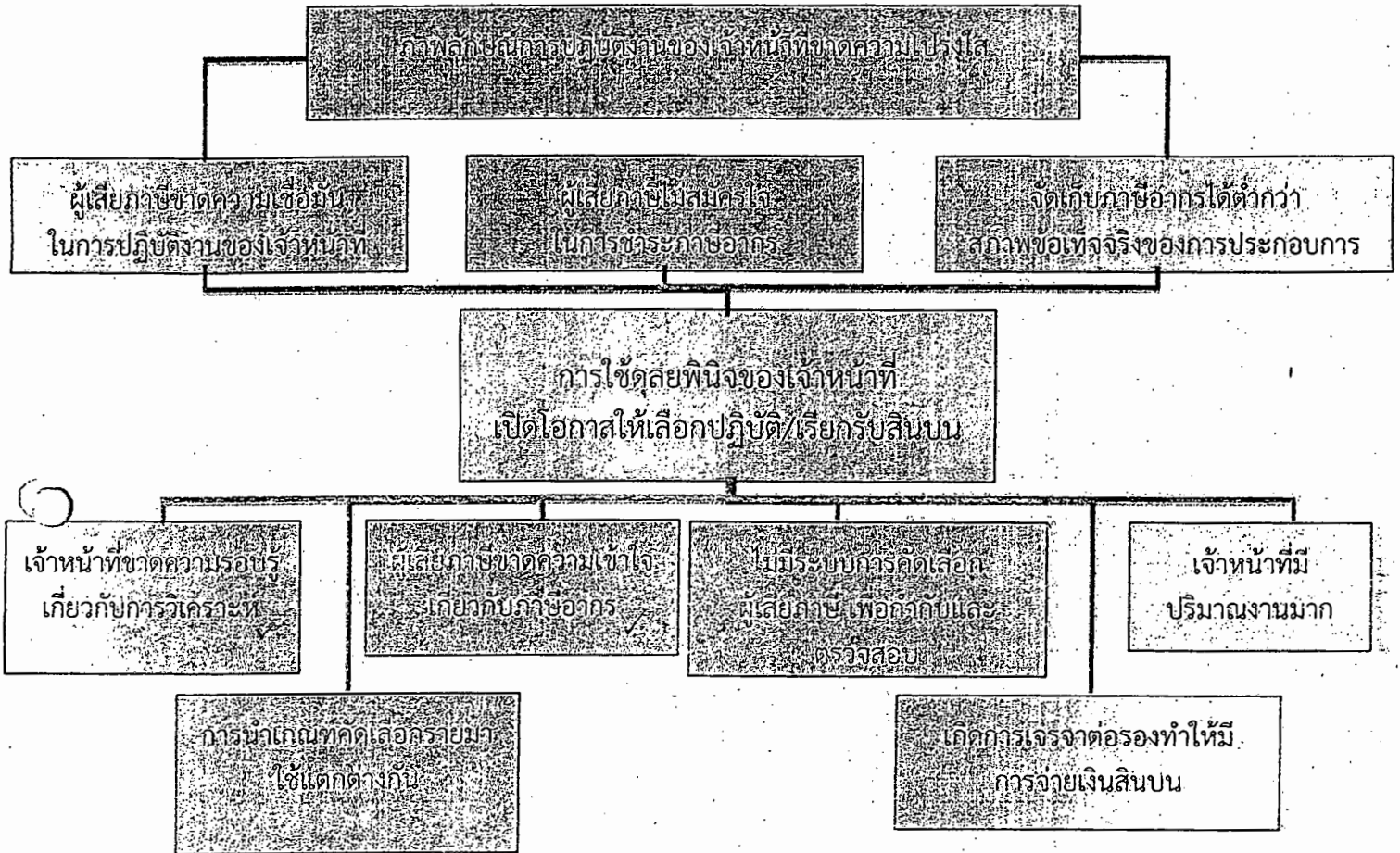
สรุปแผนภาพปัญหาของการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษีในปัจจุบัน

ปัญหาคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่ยังคงเกิดขึ้น และทำให้สังคมไทยตกต่ำ องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติระบุคะแนนการทุจริตของประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำ ๓.๔ จากคะแนนเต็มร้อย ๑๐ ควรอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนของสังคมต้องช่วยกันป้องกัน และปราบปรามการทุจริต เพราะเป็นผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ และความมั่นใจของเอกชน ปัญหาคอร์รัปชันสั่งสมมายาวนานทุกยุคทุกสมัย และมักเป็นเรื่องยากที่จะหาหลักฐานมาจัดการ จึงเป็นเรื่องดีที่ลดการทุจริตคอร์รัปชันลงให้ได้จริงจัง โดยเริ่มจากการหาวิธีป้องกันและควบคุม สำหรับการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษีนั้น ความรุนแรงของผลกระทบ ส่งผลถึงระบบเศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศ ดังที่ทราบมาแต่ต้นว่ารายได้ของประเทศส่วนใหญ่มาจากภาษีอากร และภาษีอากรส่วนใหญ่มาจากการจัดเก็บของกรมสรรพากร การลงทุนของภาคเอกชนทั้งหมดจะต้องพบกับกระบวนการทำงานของกรมสรรพากรโดยไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้น ถ้ากรมสรรพากรไม่สามารถป้องกัน และลดการทุจริตคอร์รัปชันได้ผลกระทบที่มีต่อประเทศย่อมรุนแรง

จากการพิจารณาขั้นตอนการดำเนินงานพบว่า ขั้นตอนการนำข้อมูลที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกมาวิเคราะห์ เพื่อคัดเลือกผู้เสียภาษีที่มีข้อมูลบ่งชี้ว่าชำระภาษีไม่ถูกต้อง และเลือกวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับความผิดปกติที่วิเคราะห์ได้ (Audit Criteria for Case Selection) มีโอกาสที่จะเกิดการทุจริตคอร์รัปชันสูงและมีผลกระทบขั้นรุนแรง เนื่องจากมีการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ เป็นช่องทางให้มีการเลือกปฏิบัติ/เรียกรับเงินสินบน แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ ทำให้ผู้เสียภาษีขาดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ส่งผลให้ภาพลักษณ์การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ขาดความโปร่งใส ผู้เสียภาษีไม่สนใจในการชำระภาษี ภาคการลงทุนขาดความเชื่อมั่น กระทบต่อการจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากร ทำให้รัฐสูญเสียรายได้ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ

วิเคราะห์ปัญหาของการกำกับดูแลและตรวจสอบภายในปัจจุบัน

การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่เปิดโอกาสให้เลือกปฏิบัติ/เรียกรับสินบน มีสาเหตุมาจาก
มิติด้านระบบงาน

- ระบบงานที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่มีระบบการคัดเลือกผู้เสียหาย เพื่อกำกับและตรวจสอบ โดยเจ้าหน้าที่จะใช้วิธีการวิเคราะห์ความผิดปกติจากเอกสารหลักฐานในรูปแบบกระดาษและข้อมูลที่มีอยู่บนระบบเครือข่ายราชการ โดยจัดทำข้อมูลเหล่านั้นใหม่ในรูปแบบกระดาษทำการหรือรายงานด้วยตนเอง (Manual) เพื่อคัดเลือกผู้เสียหายที่มีข้อมูลบ่งชี้ว่าชำระภาษีไม่ถูกต้อง
- ข้อมูลของแต่ละระบบงานไม่เชื่อมโยงกัน การส่งข้อมูลกรณีที่ต้องทำงานต่อเนื่องกัน ไม่สามารถทำได้
- ต้องมีการเข้าระบบ (Login) ที่เกี่ยวข้องกับทุกระบบ และบางระบบต้องดำเนินการบันทึกข้อมูลรับรายผู้เสียหายใหม่อีกครั้งหนึ่ง ทำให้ข้อมูลไม่ต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน
- ข้อมูลสนับสนุนการทำงาน รวมถึงประวัติการตรวจของผู้เสียหายแต่ละราย จะแยกกันอยู่หลายระบบงาน ทำให้เกิดความล่าช้าและไม่สะดวกในการปฏิบัติงาน
- รายงานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี จะแยกกันอยู่หลายระบบงาน หากต้องการทราบผลการปฏิบัติงานในภาพรวม จะต้องทำการรวบรวมโดยเจ้าหน้าที่ (Manual) ระบบไม่สามารถประมวลผลให้ได้

มิติด้านเจ้าหน้าที่

- การนำเกณฑ์คัดเลือกรายมาใช้แตกต่างกัน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ให้ความสำคัญต่อเกณฑ์ความเสี่ยงที่มีข้อมูลบ่งชี้ว่าผิดปกติแตกต่างกัน เช่น ผู้เสียภาษีประกอบกิจการประเภทเดียวกัน ดิดเกณฑ์มีผลการประกอบกิจการขาดทุนขั้นต้นเช่นเดียวกัน แต่เจ้าหน้าที่แต่ละคนให้ความสำคัญของเกณฑ์นี้แตกต่างกัน ทำให้ผู้เสียภาษีบางรายถูกเลือกไปดำเนินการตรวจสอบ แต่ผู้เสียภาษีบางรายไม่ถูกเลือกไปดำเนินการตรวจสอบ หรือผู้เสียภาษีรายเดียวกันเจ้าหน้าที่กำหนดเกณฑ์ความเสี่ยงในการชำระภาษีได้ไม่เท่ากัน เป็นต้น

✓ - เจ้าหน้าที่ขาดความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ เนื่องจากมีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน

✓ - เจ้าหน้าที่มีปริมาณงานมาก เนื่องด้วยการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษีมีจำนวนผู้เสียภาษี ๒,๒๑๖,๐๑๘ ราย ในขณะที่มีจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี ๖,๕๘๖ คน เฉลี่ยแล้วเจ้าหน้าที่ ๑ คน ต้องกำกับดูแลและตรวจสอบผู้เสียภาษีมากกว่า ๓๐๐ ราย ด้วยการทำงานและเครื่องมือที่มีอยู่ในปัจจุบัน เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการตรวจสอบได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น

✓ - เกิดการเจรจาต่อรองทำให้มีการจ่ายเงินสินบน เนื่องจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต้องใช้ดุลยพินิจในการเลือกเกณฑ์คัดเลือกรายผู้เสียภาษีมาตรวจสอบ เช่น เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลแล้วพบว่า ผู้เสียภาษีติดเกณฑ์ความเสี่ยงที่บ่งชี้ว่ามีความผิดปกติสูง และคาดว่าจะต้องมีการชำระภาษีเพิ่มขึ้น เมื่อเกิดการเจรจาต่อรอง เจ้าหน้าที่อาจเปลี่ยนเกณฑ์การคัดเลือกราย เพื่อให้ผู้เสียภาษีไม่ต้องชำระภาษีหรือชำระภาษีน้อยลง หรืออาจไม่เลือกรายผู้เสียภาษีที่มีข้อบ่งชี้ว่าชำระภาษีผิดปกติมาดำเนินการตรวจสอบ เนื่องจากได้มีการเจรจาต่อรองเรียกรับสินบนจากผู้เสียภาษี เป็นต้น

มิติด้านผู้เสียภาษี

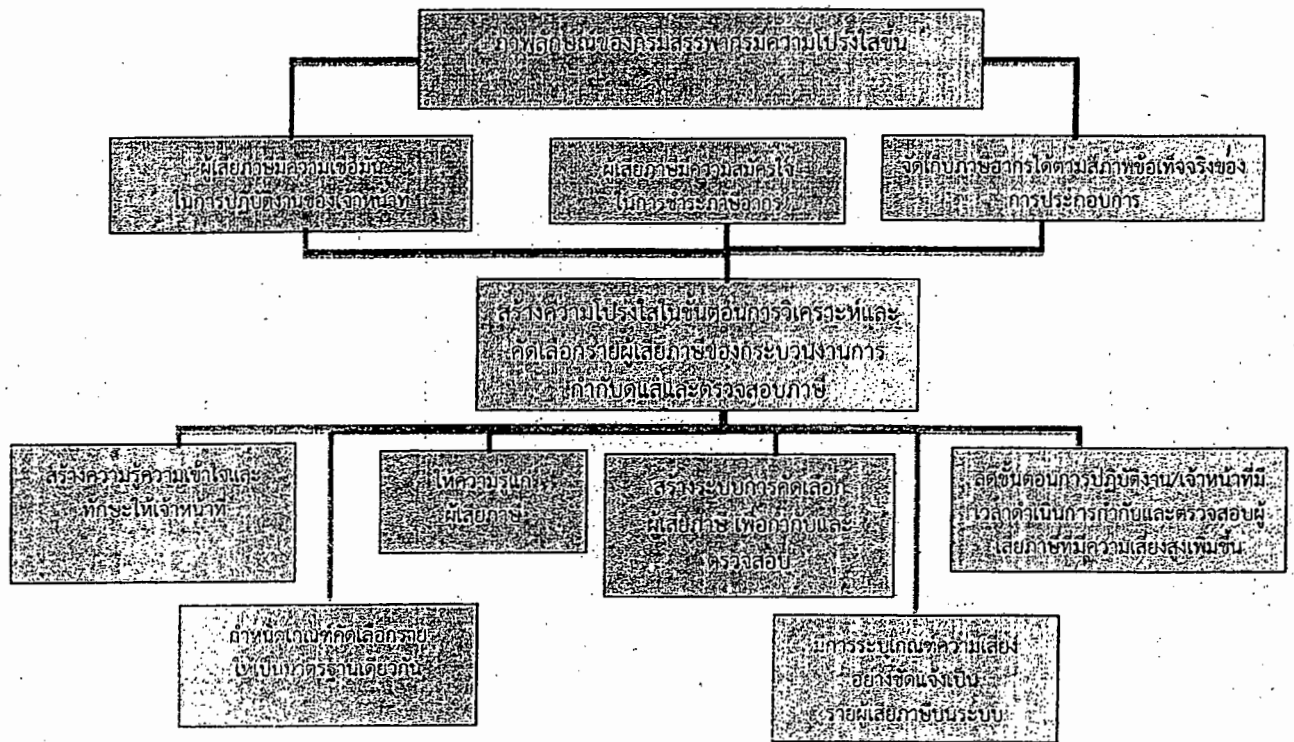
- ผู้เสียภาษีขาดความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีอากร เนื่องจากประมวลรัษฎากรเป็นกฎหมายที่มีความซับซ้อนยากที่ผู้เสียภาษีจะทำความเข้าใจได้อย่างถูกต้อง เป็นเหตุให้มีการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ประกอบกับกฎหมายได้มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามนโยบายของภาครัฐ ทำให้ผู้เสียภาษีติดตามความคืบหน้าของกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไม่ทันการณ์

- ผู้เสียภาษีมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกรมสรรพากร เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่บางรายใช้อำนาจแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวโดยมิชอบ ช่วยเหลือพวกพ้อง เสือกปฏิบัติก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในระบบภาษี

- ผู้เสียภาษีต้องการเสียภาษีน้อยกว่าสภาพข้อเท็จจริง หรือไม่ต้องการเสียเวลาในการติดต่อเจ้าหน้าที่บ่อยครั้ง เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีอากร ทำให้มีการเจรจาต่อรองเพื่อจ่ายเงินสินบน

จากปัญหาข้างต้น เป็นสาเหตุให้เกิดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ในการเลือกปฏิบัติ และเป็นช่องทางให้มีการเรียกรับสินบน ซึ่งส่งผลกระทบต่อหน่วยงาน และการได้เปรียบเสียเปรียบทางธุรกิจ เป็นเหตุให้ผู้เสียภาษีขาดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ทั้งในด้านระบบงานการประพฤติน ขาดความโปร่งใส และผู้เสียภาษีรู้สึกว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม ทำให้ผู้เสียภาษีไม่สมัครใจในการชำระภาษีอากร การจัดเก็บภาษีอากรได้ต่ำกว่าสภาพข้อเท็จจริง ส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ขาดความโปร่งใส

แนวทางในการแก้ปัญหา/ป้องกันความเสี่ยง

การสร้างความโปร่งใสในขั้นตอนการวิเคราะห์และคัดเลือกรายผู้เสียภาษีของการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

มิติด้านระบบงาน

สร้างระบบการคัดเลือกผู้เสียภาษี เพื่อกำกับและตรวจสอบ ดังนี้

๑. จัดให้มีระบบประเมินความเสี่ยงที่เป็นมาตรฐานสากล โดยนำหลักการตรวจสอบจากฐานความเสี่ยง (Risk Based Audit Model : RBA) มาพัฒนาเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลและตรวจสอบภาษี ซึ่ง RBA ช่วยในการคัดกรองรายผู้เสียภาษีที่มีข้อมูลลงชี้ว่าชำระภาษี ไม่สอดคล้องกับรายได้จากการประกอบกิจการ เกณฑ์ที่นำมาใช้มี ๒ ส่วน ได้แก่

(๑) เกณฑ์ความผิดปกติทั่วไป (เกณฑ์เสี่ยง) ซึ่งใช้กับทุกประเภทกิจการ เช่น ผู้เสียภาษีหยุดยื่นแบบแสดงรายการภาษี กิจการขาดทุนสุทธิติดต่อกันตั้งแต่ ๓ รอบระยะเวลาบัญชี หรือกิจการที่มีการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มด้วยการขอเครดิตภาษีติดต่อกัน ๖ เดือนสุดท้าย เป็นต้น

(๒) เกณฑ์ความผิดปกติเฉพาะประเภทกิจการ (เกณฑ์ ISIC) เป็นเกณฑ์ที่คำนึงถึงโครงสร้างของรายได้และรายจ่าย ที่มีความแตกต่างกันตามประเภทกิจการ เช่น ต้นทุนและค่าใช้จ่ายหลักของแต่ละกิจการ อัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ ที่สำคัญ เป็นต้น

ระบบแสดงให้เห็นทันทีว่าผู้เสียภาษีแต่ละรายมีความผิดปกติในเรื่องใด และสามารถแสดงงบการเงินเปรียบเทียบของผู้เสียภาษี เพื่อใช้ประกอบการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ การนำระบบ RBA ซึ่งเป็นการคัดเลือกรายผู้เสียภาษีที่มีความเสี่ยงที่จะชำระภาษีไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริงมาใช้แทนที่เจ้าหน้าที่ใช้วิธีการวิเคราะห์ความผิดปกติจากเอกสารหลักฐานในรูปแบบกระดาษและข้อมูลที่มีอยู่บนระบบเครือข่ายราชการ และจัดทำข้อมูลเหล่านั้นใหม่ในรูปแบบกระดาษทำการหรือรายงานด้วยตนเอง (Manual)